

СЕКЦІЯ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

УДК 376.37

Шмирко В.І.¹, Корнієнко О.Ю.²

¹ канд. техн. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. УФКСз-119м НУ «Запорізька політехніка»

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ–АУТИСТІВ

Проблема аутизму в світі починає набувати свою гостроту внаслідок прояву цілого комплексу факторів. За даними статистики кількість людей з розумовими та неврологічними проблемами неухильно зростає і становить 11% всіх проблем зі здоров'ям в глобальному масштабі. За даними Всесвітньої організації, в 2008 році 1 випадок аутизму доводиться на 150 дітей. З цього ж року ООН, розуміючи глибину проблеми і тяжкість наслідків для родин та суспільства, проголосила 2 квітня «Всесвітнім Днем поширення інформації про аутизм». За десять років кількість дітей з таким діагнозом зросло майже у 10 разів.

Поняття «аутизм» було введено в середині минулого століття австрійським і американським педіатром і психіатром Лео Каннером. У 1943 році аналогічні розлади у більш старших дітей детально описав австрійський вчений Ганс Аспергер, а в 1947 році досліджував радянський вчений Самуїл Мнухін. На сьогоднішній день багатьом спеціалістів вже зрозуміло, що розповсюдження аутизму набагато масштабніше і складніше, ніж здавалось спочатку. Це не просто якась психічна аномалія, а багатофункціональне порушення, в основі якого є проблеми самого різного походження: імунологічні, неврологічні, біохімічні, ендокринні та інші.

Для аутистів характерною є наявність тріади:

- 1) труднощі в спілкуванні з іншими людьми, особливо з малознайомими;
- 2) труднощі сприйняття чогось нового і незнайомого у просторі та мало розвинута зацікавленість зовнішнім оточенням;
- 3) однотипність стереотипу поведінки (постійне повторення однієї картинки).

Все це загальні порушення в процесі розвитку особистості, які характеризуються непереносимістю звичайних людських навантажень. Всі емоції сприймаються дуже сильно і яскраво, особливо в умовах безпосереднього, тісного контакту чи спілкування з іншими людьми, при цьому особисте «Я» характеризується слабкістю почуттів.

Діти з таким діагнозом, насправді, зовсім не відвертаються від навколишнього світу - бажання спілкуватися і бути зрозумілим, як правило, у них ще більше, ніж у звичайних дітей. Далеко не для всіх аутистів характерно порушення мови. Багато з них дуже добре говорять і мають збережений, а іноді і дуже високий, інтелект. Для досягнення найкращих результатів розвитку таких дітей необхідно застосовувати комплекс різноманітних педагогічних методів та лікувально-реабілітаційних підходів протягом тривалого часу. Концептуальну основу складають методики ТЕАССН і АВА. Дані методики застосовувалися в процесі роботи в «Криворізькому багатопрофільному навчально-реабілітаційному центрі» в 1-5 класах та в Запорізькому інклюзивно-ресурсному центрі).

Крім зазначених методик, бажано, також застосовувати супутні методи реабілітації, наприклад, сенсорну інтеграцію і стимуляцію, пісочну терапію, іпотерапія, дельфінотерапію, кінезотерапію. Зазначені методики можуть послужити дуже позитивними стимулами розвитку для дитини-аутиста, але при цьому, нажаль, прояву аутизму у нього не стане менше.

Методика ТЕАССН полягає в тому, що для комфортного особистого розвитку дитини дорослі повинні створити особливе середовище-вилучити із її оточення всі чинники, що дратують дитину. Весь день повинен бути спланований та підпорядкований суворому розкладу, який завдяки карткам-підказкам засвоює дитина. Методика потребує високої організованості, дисциплінованості з боку дитини та з боку усіх дорослих, що її оточують. Під час роботи у навчально-оздоровчому центрі постійно використовувались картки PECS, які полегшують і стимулюють спілкування. Також застосовували соціальні історії, вони суттєво допомагають дитині у виконанні тієї чи іншої задачі. Положення меблів, речей, іграшок в кімнаті не змінюється. Корекційні заняття включають тривалий етап адаптації дитини та встановлення контакту з педагогом. Натиск або спонукання до дії неприпустимі.

АВА - методика модифікації поведінки, підходить для важких форм аутизму. Кожна дія розучується з дитиною окремо, потім дії з'єднуються в ланцюг, утворюючи складну історію. Дорослий не дозволяє дитині проявляти ініціативу, а досить жорстко керує його поведінкою. Правильні дії закріплюються до автоматизму, неправильні - строго присікаються. Вибудовується чітка система ускладнення і поетапного засвоєння нових навичок. Діти з аутизмом не завжди розуміють частинку «не», яку часто вживають дорослі. При роботі з особливими дітьми необхідно говорити чітко, по суті, використовуючи слово «Стоп». Дана фраза працює як мотивація дитини до виконання необхідного дії.

Не існує медикаментозного лікування, яке може бути ефективним для вирішення супутніх проблем - агресивності, нав'язливості, тривожності, перепадів настрою, гіперактивності. Єдине лікування для аутичних дітей - спілкування і навчання, тобто - реабілітація та інтеграція в суспільство.

Таким чином, можна зробити висновок, що діагноз «аутизм» - це не вирок, багато що залежить від ранньої діагностики та корекційної освіти. Постійне застосування розвиваючих методик TEACCH і АВА дозволяє сподіватися, що ці діти не будуть вилучені із суспільства, зможуть повноцінно перебувати в ньому, будуть потрібними і щасливими.